



Vzpomínání je jednou z kapitol mých pamětí, které po vzoru J. W. Goetha nazývám *Z mého života* (*Aus meinem Leben*), ovšem bez podtitulu *Dichtung und Wahrheit* - neboť není v nich nic básnického a snažím se pouze o to druhé, totiž o pravdivost, ovšem pokud se člověk pamatuje a pokud se může na svou paměť spolehnout.

Koncem dvacátých let jsem četl v časopisu *Fronta* v dušičkovém týdnu jeden z fejetonů spisovatele Karla Horkého. Píše v něm, jak stál v den památky Dušiček se svým synkem u hrobu svého otce, jak na něho s vděčností vzpomínal, avšak jeho synek byl nepokojný a naléhal, aby už šli. Otec ho tehdy napomenul a pravil: „A což nevíš, kdo zde odpočívá? Zde je pohřben můj otec, tvůj dědeček.“ Chlapec však svého dědečka nikdy nepoznal, necítil nijakého pohnutí ani zájmu či zvláštního vztahu, leč po chvíli se zeptal: „A kde leží Tvůj dědeček?“ Tím uvedl svého otce do rozpaků, neboť on sám to nevěděl a nemohl dát chlapci správnou odpověď. A myslím, že kdybych se zeptal i vás, milí čtenáři, že by mnozí z Vás se ocitli u svých pradědů v podobné situaci jako spisovatel Karel Horký, že by neznali jejich data narození a úmrtí, natož místa jejich pohřbení.

Je třeba si připomenouti, že uvědomění rodových vztahů náleží k plnému lidskému životu a že zaujalo už v dávném věku mysl člověka, když jeho duch od všedních starostí o obhájení prostého živobytí se obracel poněkud k myšlení abstraktnějšímu. Jakmile si člověk začal uvědomovat rozdíly dobové a rozlišoval přítomnost od minulosti, počínal myslet historicky. Vzpomínal svých rodičů, kteří mu dali život a chránili ho v bezbranném mládí, i prarodičů, o nichž slýchal vypravovat, a maje v úctě své starší, položil základ ke kultu předků, s nímž se setkáváme téměř u všech národů. UVědomění dějinné se dostavilo až na pozdějším vývoji duchu lidského, a jestliže František Palacký správně připomíná, že dějepis je vůbec prvním plodem osvěty národů, lze dodat, že vyrostl na základě rodopisném. „*Genealogii znali lidé dříve, než historii*,“ tak to napsal už r. 1788 Johann Christoph Gatterer ve své učebnici genealogie, první na světě. Bible svými četnými výčty rodových posloupností je dokladem, jak genealogické chápání dějin proniklo myslí starých národů. Rovněž to dosvědčuje antické bájesloví a starověké dějepisectví Řeků a Římanů. Také středověké kroniky nejsou nic jiného než připojením dějinných událostí na kostru rozrodů jednotlivých panovnických a šlechtických rodin. Tato historiografie není však ještě uvědomělým bádáním rodopisným, neboť v první řadě sleduje cíle praktické v otázkách práva nástupnického a práva dědického. Silné uvědomění feudálně stavovské již vykazuje na počátku 14. věku náš kronikář Dalimil, praktické cíle sledoval Karel IV., když za svého panování dal jednu ze síní na Karlštejně vyzdobit nástěnnými malbami, znázorňujícími posloupnost lucemburských předků. Malby tyto odvozovaly ovšem smyšlený původ Karlův od hrdinů trojanských přes osobnosti mythologické i biblické ke Karlu Velikému a odtud přes vévody Brabantské na Lucemburky. Vynikala tu přitom snaha oslavná a snaha dokázat oprávnění vévodů lucemburských na korunu Svaté říše římské národa německého.

S podobnou tendencí se setkáváme též u jihočeského rodu pánů z Rožmberka, kteří s odvoláním na italský rod Ursinů, mající ve znaku rovněž pětিলistou růži, odvozovali svůj původ od Aenea, jenž uprchl se svým otcem Anchysem a synkem Askaniem z hořící Tróje a usadil se v Itálii. Tímto bájným rodokmenem získali Rožmberkové co nejstarší šlechtický rod v Čechách přední místo ve sněmu zemském, o nějž zápasili s pány z Plavna. Rodopisný zájem mezi šlechtou lze sledovat od 15. století. Měl jim sloužit především k průkazu, že jednotlivci po otci i po matce pochází z lidí dobrých, tj. šlechticů. I když opomineme řadu výstřelků rodopisných, jako u pánů z Hradce, z nichž pan Adam z Hradce (+1596) sledoval své předky vévody münsterberské až k praotci Adamovi v ráji, nebo u pánů ze Šternberka, kteří odvozovali svůj původ od Baltazara, jednoho ze tří Svatých králů, musíme přiznat, že v 16. století byl dán u nás genealogický základ přesným rozlišením rozrodu a vývodu.

Velkého rozmachu doznal rodopis dílem polského emigranta u nás Bartoloměje Paprockého z Hlahol v letech 1588 - 1609, avšak nad něho vynikal jeho vrstevník Václav Březan, archivář a knihovník rožmberský, zprvu v Českém Krumlově a po roce 1602 v Třeboni. Václav Březan, o němž končí zprávy rokem 1618, je pro svou dobu skutečným zakladatelem českého vědeckého rodopisu, i když se pro dobu starší nevyvaroval mylných zpráv. Jeho rodopisné práce o celé řadě šlechtických rodin, jako byli Šternberkové, Švamberkové, Šlikové z Holejče, Olbramové ze Štěkře, jsou zpracovány na podkladě historického materiálu a kriticky. Sám nikdy nevěřil pověstí o původu Rožmberků, jejichž historii o třech dílech zpracoval. Z tohoto díla se však zachoval jen stručný výtah a německé, cizí zpracování. Jako poslední dva díly napsal v letech 1610 - 1615 *Život pana Viléma* a *Život pana Petra Voka z Rožmberka*. Nástupců Paprockého a Březana v rodopisné práci byla pak už po třicetileté válce celá řada. V mých jižních Čechách Jindřichovým Hradcem a později Krumlovem se jen mihl světlý zjev Bohuslava Balbína, jenž nám zachoval ve svém obrovitém díle mnoho rodopisného, dnes ztraceného pramenného materiálu. Zato nemůžeme v 18. století opomenout rodopisce Petra Kašpara Světeckého (1708 - 1788), jenž byl v letech 1746 - 1753 treboň-

ským místoarchivářem. Zůstaly po něm v archivu čtyři veliké rukopisné folianty, jež měly být základem rozsáhlého díla, nesoucího název Rafika česká na bezpečné historicko-genealogické paměti ukazující. Ve foliantech jsou opisy četných listin a spisů dnes již nedochovaných a též záznamy z vyprávění pamětníků. A bylo to právě v 18. století, kdy osvícenstvím vzbuzený zájem o vědecký dějepis nezůstal bez příznivého vlivu na vývoj rodopisu a heraldiky, jež se staly obecně uznávanými pomocnými vědami historickými. Základ k modernímu vědeckému rodopisu položil pak František Palacký a pěstoval jej též Wáclav Wladivoj Tomek. Největších zásluh o rodopis v minulém století (rozuměj 19. stol., pozn. red.) si však získal tábořský a později v Písku žijící prof. August Sedláček (1843 - 1926), jenž výsledky své rozsáhlé práce publikoval v Hradech a zámčích a v Ottově slovníku naučném a zanechal též v rukopisné pozůstalosti v Historickém ústavu ČSAV v Praze. Zde končím svůj snad poněkud delší úvod, pojednávající všeobecně o rodopisu a přecházím k vlastnímu jádru tohoto článku, v němž jsem hleděl zachytit své vzpomínky na to, kdy a jak jsem přišel s rodopisem do styku. Je to vlastně část mých pamětí, kterou jsem v rychlosti načrtl na papír pro své budoucí potomky i pro vás, milí čtenáři, a zároveň abych ukázal, jak prostředí má vliv na osud, resp. na další životní běh člověka.

S rodopisným zájmem jsem se setkal již ve svém rodišti. Narodil jsem se 12. listopadu 1903 v jihočeském městě Počátky, kteréž neslo přízvisko „město starožitné“ a honosilo se ve starých topografiích, že bylo rodištěm barokního vlasteneckého historika Tomáše Pešiny z Čechorodu. Můj otec PhMr. Dominik Navrátil (1852 - 1927) se zabýval v mladších letech ze záliby historií rodného města, měl četné výpisky ze starých městských knih jakož i z matrik počáteckého děkanství a z fondu právozářnického měšťanstva. Na jejich základě napsal a v rukopise zanechal práci *O obyvatelích a domech v ohradě města Počátek v druhé polovici 16. a v 17. století*, kde jsou vypsáni majitelé jedenatřiceti domů na hlavním náměstí s jejich osudy a rodinnými vztahy. Rád vzpomínám, jak nám dětem v zimě za večerů při světle petrolejové lampy předčítal své zápisy a nám se zdálo, jakoby ty dávné postavy křísily k novému životu. Pro svůj dům čp. 15 a pro dům svého bratra Františka čp. 9 sestavil tatínek přehledy majitelů a dal je vypsát na stěny v dolních sících obou domů. Ve svých písemnostech měl můj otec také tři počátecké rozrody, a to rodu Navrátilova od r. 1692, sestavený počáteckým děkanem Dr. Augustinem Svobodou (zemř. 1880) a rodu Skalova, z něhož pocházela moje babička Františka Navrátilová, od r. 1675. Třetí se týkal rodu purkmistra Jana Trnky, jimž se mělo prokázat příbuzenství s rodinou Dvorských, když se o Trnkovské studentské stipendium ucházel Viktor Dvorský (nar. 1882), pozdější univerzitní profesor.

Taktéž se strany matčiny, jež byla dcerou počáteckého kupce Felixe Františka Barthella se jevil zájem o rodopis, ježto dva bratři mého děda se ucházeli o příznání predikátu z Weidenthalu. Třebaže domněnka o souvislosti těchto dvou rodů byla postavena na pochybeném základě shody příjmení, přece jen vzbuzovala v rodině rodopisný zájem. Rod Barthellů z Weidenthalu pocházel ze Zhořelce v Lužici a opis jeho nobilitační listiny si pořídili moji předkové, aby se na jejím základě domáhali uznání rodové souvislosti, aniž tuto mohli prokázat. Jak jsem sám později zjistil, pocházel rod mých předků z matčiny strany usedlý v Čechách od konce 18. stol., z městečka Grünfeldu ve Wittemberku, a můj praděd usedlý od r. 1840 na domě čp. 135 v Počátkách, se vlivem své manželky Marie rozené Kocourkové z Neustupova zcela počestil. Však prý mu ve vysokém věku ještě vyčítala: „Mohla jsem si vzít hezkého myslivečka kudrnatého a vzala jsem si Němce.“ Jméno Barthell, česky Bartoš, či Barták, pochází od jména Bartolomeus. Nejstarší známý člen rodu se též jmenoval Bartolomeus Bartel a mám jako památku na něho obrázek, představující umučení svatého Bartoloměje.

Díky mému učiteli na měšťanské škole v Počátkách, Bohumilu Kučerovi (1877 - 1962), pozdějšímu menštinovému školnímu inspektorovi, který dožil svá léta na odpočinku v Poděbradech, byl ve mně upevněn v rodině již probuzený zájem o historii. Odborný učitel Boh. Kučera náležel k těm učitelům, kteří si dovedou získat lásku a vděčnou paměť svých žáků. Jeho oborem byla čeština, dějepis a zeměpis. Zvláště české dějiny dovedl nadšeně vykládat, a stopy jeho učitelské činnosti zůstaly u jeho žáků hřejivé a jasné. Byl zároveň správcem počáteckého městského archivu a musea. V hodinách dějepisu seznamoval nás s dávnými prameny, s listy, listinami a pečeti, a tak nás názorně sblížoval s minulostí.

Ve školním roce 1915/16 ve svých dvanácti letech jsem se dostal do gymnasia v Jindřichově Hradci, abych tak vstoupil ve šlépěje svého otce a svých strýců a získal tak vyšší humanistické vzdělání. Počátky měly k Jindřichovu Hradci jakožto k nejbližšímu většímu městu přirozený spád, i když tam podle politického správního rozdělení nepatřily. Příslušely tam však v minulosti jako poddanské městečko pod světskou vrchností pánů z Hradce a Slavatů od r. 1389 plných 300 let a pod patronátem otců jezuitů až do r. 1773, a tak dějiny Počátek jsou po mnohé stránce spojeny s dějinami jindřichohradeckými.

Jindřichův Hradec na mne působil podmanivým kouzlem starodávnosti, ať už to bylo samo gymnasium umístěné v bývalém jezuitském semináři, anebo můj studentský „kvartýr“ ve starém koželužském domě u Příhodů v ulici Pod Hradem na Nežárce, a navíc k tomu přistoupil v roce 1919 zámecký archiv. Když jsme v roce 1919 jako studenti byli v kvartě, tehdy ke konci školního roku zavedl nás náš profesor češtiny Dr. Václav Mosdecký na prohlídku černínského archivu, jež spravoval nezapomenutelný archivář P. František Teplý (1867 - 1945), oblíbený

pokrokový kněz a pozdější autor Dějin města Jindřichova Hradce. Ten nás provedl početnými archivními místnostmi, jež skrývaly vedle starých písemností též četné museální předměty, a když se s námi loučil, tehdy nám připomněl, že kdo z nás by měl zájem, může přijít a že případně zde může nalézt mnoho zajímavého z minulosti své obce anebo ze života svých předků. A já ten zájem měl.

Na počátku svého příštího školního roku využil jsem tohoto pozvání a za doprovodu svého staršího kolegy oktávána Josefa Pelikána (1900 - 1956), rodáka z Kunžaku, vydal jsem se do archivu. Byl jsem vlídně p. archivářem přijat a dostal jsem se ke studiu písemností z oddělení panského archivu pod signaturou 5AS, totiž písemností, týkajících se měst a městeček na bývalém panství, a z nich opět ty písemnosti, jež měly vztah k mému rodnému městu. Tak splnilo se moje dávné přání, totiž poznání něco více z minulosti Počátek, než dosud bylo všeobecně známo. Rád jsem pak docházel do archivu zvláště v zimních měsících, když ve velikých kachlových kamnech hořelo dříví a ve studovně bývalo útulné teplo. V tom starodávném prostředí jsem pročetl dávné písemnosti a čerpal tak ze studnice, z níž historie a rodopis čerpají své prameny. Do starého českého písma jsem se brzy začal, poněkud hůře to šlo s písmem německým, tu jsem musel počítat s vlídnou pomocí páně archivářovou. Za jeho laskavého vedení jsem se seznámil už jako gymnasta s odbornou historickou a rodopisnou literaturou, s Pekařovou Knihou o Kosti a se Šustovými Dvěma knihami českých dějin.

Do zámeckého archivu jindřichohradeckého docházeli též zájemci o rodopis, a pamatuji se na jednu historku, již jsem byl svědkem. Přišel do zámeckého archivu jeden z místních občanů a byl by se rád dozvěděl něco o svých předcích. Pan archivář mu přislíbil, že se podívá, kde by se co dalo nalézt, a když náš občan přišel podruhé, pravil mu: „Milý příteli, mohu vás ujistit, že vaši předkové byli dobří a pořádní lidé, neboť jsem tu o nich celkem nic nenalezl. Zato o těch, kteří cokoli vědli, máme tu spoustu vyšetřujících a soudních spisů.“ Do archivu jsem docházel, i když p. archivář F. Teplý v roce 1923 odešel do důchodu a usadil se v Malenicích. Zámecký archiv po něm převzal jako archivář P. Ondřej Franta. Výsledkem mé první archivní práce jsou opisy spisů ve dvou v tuhých deskách vázaných knížkách a celá řada opisů na papírech formátu archového a osmerkového, z nichž jsem již mnohé použil průběhem let pro své práce o Počátkách. Nelze pominouti, že ve vyšších třídách jindřichohradeckého gymnasia velmi na mne působil svým jasným a poutavým výkladem náš profesor historie a zároveň profesor třídní Josef Lamač (zemř. 1858), takže po maturitě r. 1923 měl jsem poměrně snadné rozhodování a dal jsem si zapsat studium historie a zeměpisu na Karlově universitě v Praze.

Vedle obou hlavních oborů jsem poslouchal též pomocné vědy historické u prof. Gustava Friedricha, jenž býval též žákem jindřichohradeckého gymnasia, a u prof. Dr. Václava Vojtíšky přednášky z archivnictví. Po složení státních zkoušek, ježto nebylo míst pro vyučování na středních školách, pracoval jsem na pořádání písemností města Zlína, uložených tehdy přičiněním doc. Dr. K. Stloukala v archivu Národního musea v Praze a přitom jsem se rovněž setkal s otázkami rodopisnými.

Když pak koncem roku 1933 bylo vypsáno místo archivářské ve schwarzenberském archivu v Třeboni, přihlásil jsem se o ně na doporučení svých profesorů Jos. Pekaře a Jos. Šusty. Místo, o něž se zajímalo asi pět žadatelů, bylo mi přiřčeno a tak dne 30. dubna 1934 jsem se definitivně rozloučil s Prahou a ohlásil svůj nástup v Třeboni, kde jsem se byl už předtím 27. prosince přihlásit coby uchazeč. Jako před lety Jindřichův Hradec, tak nyní i starodávná Třeboň zapůsobila na mne svým kouzlem a nadto se mi zdálo, jako bych v ní už kdysi žil, jako by mi byla druhým domovem. Především mne však upoutal proslulý třeboňský archiv a jeho bohaté písemné zdroje. Byl to jeden z mála feudálních archivů po léta odborně spravovaných. V 19. století to byl archivář Theodor Wagner (1818 - 1892), jenž stál v jeho čele. Byl sice samoukem, avšak podle uznání odborníků byl v archivářské praxi mužem znamenitým a v archivu pracoval plných padesát let. Jeho speciálně rodopisnými pracemi byly studie o dějinách Vítkovců a o pánech z Krumlova.

Po Wagnerově odchodu z třeboňského archivu byl jeho vedením pověřen archivář František Mareš (1850 - 1939), vynikající historik širokého rozhledu. Jeho literární činnost vykazuje na 100 čísel vydaných tiskem a osm rozsáhlejších rukopisů. Z prací, jež se týkají rodopisu, je třeba uvést rodopisné heslo „ze Schwarzenberku“ v Ottově slovníku naučném (XXII, 1905, str. 83 - 93) a speciálně rodové tabely schwarzenberského rodu z roku 1886.





Když jsem se v květnu 1934 dostal do třeboňského archivu, byl tam vrchním archivářem Dr. Antonín Markus ( 1886 - 1969), který se stal přednostou r. 1925, kdy po více jak padesátileté službě odešel do důchodu jeho tchán, archivní rada Dr. h. c. František Mareš. Zástupcem Markusovým byl archivář Václav Hadač, jeden z prvních absolventů Státní archivní školy v Praze. Místo archivního asistenta tam krátký čas zaujímal Jan Lintner, rodák soběslavský (nar. 1909), o němž dr. Markus říkával, že je „archivarius natus“.

V archivu třeboňském jsem se dostal do střediska rodopisné práce. Dr. Markus měl rodopis ve zvláštní oblibě. Byl jedním ze zakladatelů Rodopisné společnosti čl. v roce 1929 a poznal jsem jej v Praze na zakládajícím shromáždění této společnosti. Tehdy mne však ani ve snu nenapadlo, že se jednou stane mým představeným. Domnívám se, že k založení společnosti došlo hlavně z jeho podnětu. Byl též redaktorem prvních ročníků Časopisu Rodopisné společnosti čl. Tuto funkci, přijal mne zprvu za spoluredaktora, mně ročníkem XI. zcela postoupil. Celkem vyšlo, brzy však za změněné redakce, 17 ročníků časopisu, který svým obsahem skýtá bohaté poučení pro rodopisce po všech stránkách, klada přitom hlavní důraz na rodopis občanský. Společnost sama trvala až do roku 1947. V ročníku VII-VIII č. 3-4 vyšla r. 1937 též moje nejobsáhlejší rodopisná studie *Rod básníka Otakara Březiny*. Bylo to rozšířené a poznámkami doplněné vydání mé rodopisné studie, jež v roce 1928 u příležitosti 60. výročí básnickových narozenin byla otištěna v knížce Dr. A. Veselého. Spisovatel a redaktor pražských novin Antonín Veselý byl pověřen, aby napsal o Březinovi jubilejní studii a chtěl tam též zařadit stručnou zprávu z dějin rodu. Obrátil se tedy na mne, jako na rodáka počáteckého. Rád jsem vyhověl a k práci té mi posloužila rodopisná příručka Dr. Markuse Rodinná kronika. Protože do knížky se z mé práce dostal jen dvoustránkový výtah, poslal jsem celou práci v rukopisu básníkovi k narozeninám přímo. Její obsah byl pro něho úplně novým poznáním. Rod Jebavých, z něhož O. Březina pocházel, přišel do Počátek začátkem 18. století. V matrikách místního děkanství se rod dal dobře sledovat až do 20. století. Je zajímavé, že s rodem Jebavých byl pokrevně spřízněn i rod Fáčků, z něhož vzešel deklarant notář František Fáček (1826 - 1889), a dále rod Dvorských, jehož členem byl Dr. Viktor Dvorský (1882 - 1960), universitní profesor. Do třeboňského archivu tenkrát docházeli vážní genealogičtí pracovníci, jako spisovatel Josef Pilnáček, německý rodopisný badatel dr. Umlauft, nebo schwarzenberský lesmistr Emil van der Abeele, jehož *vzorná rodopisná sbírka je uložena v krumlovském archivu*. Těch vážných zájemců byla celá řada a nelze je zde všechny uvádět.

Na archiv se ale někdy obraceli různí fantastové, kteří si přáli, aby jim byl dokázán šlechtický původ. Dokonce i jeden z vážných vědeckých pracovníků z Prahy s odkazem na podobné znění svého příjmení s Petrem Vokem žádal o zjištění, že jest jeho nemanželským synem. Jiný zase, rolnického původu z nedaleké vesnice, byl by rád zjistil svůj původ z italského šlechtického rodu Ponte. Ve starých pozemkových knihách jsem bezpečně zjistil, že jeho předek se jmenoval Kunrád a pak úpravou některých písmen a hlavně záměnou začátečního písmena K na P vzniklo příjmení Punda, které právě užíval žadatel. Předpokládám, že byl tímto zjištěním velmi zklamán. V úředním jednání se také dokončovalo zjišťování, *jak který lesnický rod je dlouho ve schwarzenberských službách*, což byla také rodopisná práce. V některých případech (třeba rod Friedlů) se došlo až k rozpětí 200 - 250 let služby. Značné zaneprázdnění naší agendě přineslo r. 1938 - 1944 *zjišťování árijského původu*. Zvláště u německých občanů, pokud jejich předkové byli usedlí na schwarzenberských panstvích, dalo se dojít do počátku 18. století. Jedním z takových případů bylo *zjištění původu Nedbalova rodu*, jehož předkové bývali schwarzenberskými sládky. Z tohoto rodu pocházel též hudební skladatel Oskar Nedbal.

Jako speciální pomůcka rodopisná konal dobrou službu *lístkový schematismus schwarzenberských zaměstnanců*, pořizovaný z jejich osobních spisů. Pro starou dobu rodopisu šlechtického dalo se výhodně použít knižního abecedního rejstříku k tzv. *Marešovým historickým registům*, jdoucího do roku 1450. Mojí první skutečnou rodopisnou studií byla práce Rod básníka Otakara Březiny. Ale už před tím jsem psal drobná rodopisná hesla do Masarykova naučného slovníku, jehož výkonným redaktorem byl Dr. Bohumír Lifka. Nejdelším příspěvkem toho druhu bylo heslo „z Lobkovic“, doplněné nejnovějšími daty. Do skupiny mé soukromé rodopisné práce (též finančně na svou dobu nejvýnosnější) patří v letech 1943/44 *studie o rodu mého známého Jana Janků z Počátek*. Pan Janků, povoláním cukrář velmi na mne naléhal, abych mu napsal celou rodinnou kroniku a sestavil i rodokmen. Pustil jsem se tedy do práce jak v matrikách počáteckého děkanství, tak i v pozemkových knihách Zemského archivu v Praze. Užil jsem též zvláštního dotazníku, vypracovaného podle návrhu Dr. Markuse a rozeslal jej širšímu okruhu příbuzných Jana Janků. Výsledkem práce byla kronika začínající vypátranými členy rodu ve vsi Cholunné, jakož i v ývod rodový a přehled majitelů domu čp. 51 v Horní ulici v Počátkách. Honorář jsem si nestanovil, ale odměna byla opravdu tučná: 5 kg vepřového sádla.

V květnu 1945 skončilo moje archivářské zaměstnání i pobyt v Třeboni. S platností od 1. června toho roku byl jsem přeložen do ústředního archivu v Českém Krumlově, kde jsem už v letech 1942 - 44 vždy po část roku byl pracovně nasazen. Pro sžití s českokrumlovským prostředím, i když jsem si toto město, možno říci, zamiloval, bylo zapotřebí delšího času. Necítil jsem se zde jako doma a dlouho mi vadil bývalý cizí živel. Snad proto, že jsem tam prožil část svého života v okupační době, kdy Český Krumlov byl přičleněn k župě hornodunajské. Jinak upoutal mne bohatý ústřední schwarzenberský archiv a cenná zámecká eggenbersko - schwarzenberská knihovna, jež byla s ústředním archivem pod jedinou správou. Tím, že ústřední archiv obsahoval fondy všech schwarzenberských panství a velkostatků, poskytoval též rozsáhlé možnosti k rodopisnému studiu. Stejně jako v Třeboni má dnes krum -

lovská pobočka založený *lístkový schematismus a lístkový rejstřík tří nejstarších farních matrik* ve vztahu k zaměstnancům panství. Všeobecně velmi cennou archivní pomůckou a tudíž také pro rodopis, je rozpis všech archivních rešerší za dobu téměř 100 let. Pomocí tohoto rozpisu se ušetří archivářům a badatelům velmi mnoho práce.

Ovšem s novými úkoly poklesl zájem o rodopis, jež jako by byl odsunut na vedlejší kolej. Sice v každém roce se vyskytlo nějaké rodopisné zjišťování, ale jenom drobnějšího rázu. Jednou z větších rodopisných studií bylo *pátrání po předcích univ. prof. Dr. Jílka-Oberpfalzera*, kteří pocházeli z vesnic na panství českokrumlovském. Byla to práce zajímavá, protože dávala možnost dokázat, že bývalé šlechtické archivy neobsahují pouze rodopisné materiály pro feudály a jejich úředníky, nýbrž v hojné míře i pro jejich poddané, ba i pro podruhy, bezzemky a pastýře, jako tomu bylo v případě Oberpfalzerova rodu, který bylo možné sledovat až do poloviny 17. století. Poslední dobou se na mne zase obracují známí a někdy i docela cizí lidé osobně s rodopisnými dotazy a já, pokud mohu, rád jim vyhovím. Zároveň jim však dávám tyto rady: kdo se chce zabývat rodopisem, má k němu mít vrozený, anebo třeba i vypěstěný zájem, má se naučit číst staré písmo a nezbytně mít znalost němčiny. Musí si být vědom, že při zjišťování musí postupovat od přítomnosti k minulosti a nikoliv, jak by mnozí chtěli, od minulosti do přítomnosti. Přitom je nutné, aby si opatřili alespoň základní znalosti rodopisu asi v tom rozsahu, jak je obsahuje populární úvod do studia rodopisného *Rodinná kronika* z roku 1926 a později od téhož autora Dr. Antonína Markuse *Příručka rodového kronikáře* (1938). Je skutečně škoda, že v nedávné době nedošlo k novému, přepracovanému a doplněnému vydání této vsutku instruktivní příručky, a to pro neporozumění dědiců autorových práv. Když se v roce 1968 zakládala genealogická a heraldická společnost, s povděkem jsem to uvítal. Účastnil jsem se její ustavující schůze v Národním muzeu v Praze 5. 3. 1969 a přednesl zde vzpomínku na předního pěstitele rodopisu naší doby, vrchního archiváře dr. Markuse.



Dne 31. 12. 1979 jsem nastoupil do důchodu, a to po čtyřicetileté archivní službě, zastávané od 1. 11. 1932, která zahrnovala i rodopisné práce. Bývalo tomu tak dříve a stává se tak mnohdy i nyní, že odborní historikové pohlížejí na rodopis, protože jej často provozovali lidé bez odborného vzdělání, trochu pohrdavě, avšak neprávem. Vždyť i tak rodopisec, třeba by pracoval jen na dějinách svého rodu, je nucen seznámit se s historickou literaturou a vníknout do původních pramenů. Z prvotního zájmu o dějiny vlastního rodu dochází k širšímu zájmu o dějiny vlasti a národa.

*Text Rodopisného vzpomínání věnoval autor přátelům genealogie 1. 8. 1973 v Českém Krumlově.*

*Fotografie F. Navrátila pochází z internetových stránek českokrumlovského muzea (<http://www.muzeum.ckrumlov.cz>).*

*Ilustrace: Krumlovské motivy od H. Philippa, linořezy 1941 (archiv RR).*